

Fot. Na tronie Silesia (personifikacja Śląska), po lewej Viadrus – bóg Odry.
 Fresk namalowany przez Johanna Christopa Handke na sklepieniu w Auli Leopoldina Uniwersytetu Wrocławskiego
 Foto: Auf dem Thron Silesia (Personifizierung Schlesiens), auf der linken Seite Viadrus – Odergott.
 Deckenmalerei des Künstlers Johann Christoph Handke auf dem Gewölbe der Aula Leopoldina der Universität in Breslau

2024

Styczeń/Januar

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
1 Nowy Rok Neujahr	2	3	4	5	6 Trzech Króli Heilige Drei Könige	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21 Dzień Babci Großmuttertag
22 Dzień Dziadka Großvaterstag	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

Viadrus fluvius

Viadrus – bóg Odry, jego imię pochodzi od nazwy rzeki, bo tak dawniej nazywano Odrę – „Viadrus fluvius”. Przedstawiany jako potężny półnagi mężczyzna, z pasmami trzciny i szuwarów we włosach, ubrany w grecki himation (rodzaj wierzchniego okrycia). W jednej dłoni trzymał wiostę, w drugiej – dzban, z którego wypływała woda. Na innych rycinach przedstawiany jest natomiast w półleżącej pozycji jako mężczyzna z brodą, w prawej ręce dzierżący wiostę, a lewą opierający się o dzban. Z dzbana wypływa Odra. W dawnych wierzeniach miał chronić mieszkańców ziem leżących nad Odrą, aby rzeka nie wysychała, nie zalewała miasta, ryby w niej „brały”, a żeglarze spokojnie dobiegali do brzegu. Podobiznę Viadrusa można zobaczyć w Auli Leopoldina we Wrocławiu, na pomniku w Brzegu Dolnym oraz na Bramie Portowej w Szczecinie. Również w Niemczech odnajdziemy boga Odry w postaci rzeźby nad wejściem do muzeum w Bad Freienwalde.

Viadrus fluvius

Viadrus – ist als Flussgott die Personifikation des Flusses Oder. Sein Name kommt vom Namen des Stroms, denn so wurde einst die Oder „Viadrus fluvius” bezeichnet. Er wird als ein kräftiger, halbnackter Mann mit Schilfblättern im Haar und in griechischer Himation Kleidung dargestellt. In einer Hand hält er ein Paddel und in der anderen eine Quellvase, aus der Wasser fließt. Auf anderen bildlichen Darstellungen wird Viadrus, halb im Liegen, als bärtiger Mann gezeigt, der in der rechten Hand ein Paddel hält und sich mit dem linken Arm an eine Quellvase stützt. Aus der Vase fließt der Strom der Oder. Man glaubte einst, dass er die an der Oder lebenden Menschen vor dem Austrocknen des Flusses oder einer Flut schützen sollte. Zudem sollte er für einen guten Fischfang sorgen und die Schiffer sicher ans Ufer führen. Die Darstellung des Viadrus kann man auch in der Breslauer Aula Leopoldina, auf dem Denkmal in Dyhernfurt und auf dem Fries des Berliner Tors in Stettin sehen. Wir finden auch in Deutschland Darstellungen des Odergottes, so z. B. eine Skulptur im Museum in Bad Freienwalde.

Związek Śląskich Rolników / Verband Schlesischer Bauern
 45-086 Opole, ul. Powstańców Śląskich 25

www.silesia.agro.pl

tel. 503 861 876, 798 817 507, e-mail: biuro@silesia.agro.pl

Fot. Meandry Odry w rejonie Chatupek
Foto: Mäander der Oder in der Gegend von Annaberg

2024

Luty / Februar

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8 <small>Tłusty czwartek Weiberfastnach</small>	9	10 <small>Ostatnia sobota karnawału Fastnacht</small>	11
12 <small>Ostatki Rosenmontag</small>	13	14 <small>Walentynki Valentinstag Środa Popielcowa Aschermittwoch</small>	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	1	2	3

Meandry Odry

Graniczne Meandry Odry to tzw. obszar chronionego krajobrazu, leżący na brzegach Odry w rejonie Chatupek oraz ujścia Olzy. Rzeka w tym miejscu nie jest uregulowana, a jej malownicze meandry, stanowiące około siedmiokilometrowy odcinek, wraz z okolicznymi łąkami i lasami tworzą cenne przyrodniczo tereny. Graniczne Meandry Odry to odcinek doliny Odry na granicy państw między Polską a Republiką Czeską, który jest jednym z dwóch odcinków tej rzeki – a jedynym w Polsce – z przepływem zbliżonym do naturalnego. Od 2004 roku należy do programu Natura 2000. Meandry Odry można podziwiać ze znajdującej się w Chatupkach wieży widokowej, skąd można spojrzeć na wijącą się rzekę z wysokości 27 metrów.

Odra tutaj wciąż podlega przekształceniom, np. jej koryto, przez co granica polsko-czeska może się nieznacznie zmieniać. Tereny po obu stronach rzeki stanowią łąki i lasy przeznaczone do naturalnego zalewania. Występuje tu ponad 126 gatunków roślin, w tym wiele cennych w skali europejskiej.

Mäander der Oder

Grenzmäander der Oder sind geschützte Landschaftsgebiete, die sich an der Oder in der Gegend von Annaberg und der Olsamündung erstrecken. Der Fluss ist an dieser Stelle nicht reguliert und seine malerischen Mäander von etwa sieben Kilometer Länge bilden samt den umliegenden Wiesen und Wäldern ein wertvolles Naturschutzgebiet. Als Grenzmäander der Oder wird der Abschnitt des Odertals an der Staatsgrenze zwischen Polen und der Tschechischen Republik bezeichnet, der einer von zwei Abschnitten des Flusses – und sogar der einzige in Polen – dessen Lauf beinahe natürlich ist. Seit 2004 unterliegt dieses Gebiet dem Naturschutzprogramm Natura 2000. Die Odermäander kann man von dem 27 Meter hohen Aussichtsturm in Annaberg betrachten.

Die Oder unterliegt hier kontinuierlichen Veränderungen des Flussbettes, wodurch sich die polnisch-tschechische Grenze ständig etwas verändern kann. Auf diesen Gebieten gibt es Wiesen und Wälder, die auf natürlichem Wege immer wieder überflutet werden. Mehr als 126 Pflanzenarten sind hier zu finden, viele davon kostbar für die europäische Flora.

Związek Śląskich Rolników / Verband Schlesischer Bauern
45-086 Opole, ul. Powstańców Śląskich 25

tel. 503 861 876, 798 817 507, e-mail: biuro@silesia.agro.pl

www.silesia.agro.pl

Fot. Widok na zbiornik Racibórz Dolny
Foto: Blick auf Staubecken Racibórz Dolny

2024

Marzec / März

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
26	27	28	29	1	2	3
4	5	6	7	8 <small>Dzień Kobiet Frauentag</small>	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20 <small>Początek astronomicznej wiosny Astronomischer Frühlingsanfang</small>	21	22	23	24 <small>Niedziela Palmowa Palmsonntag</small>
25	26	27	28 <small>Wielki Czwartek Gründonnerstag</small>	29 <small>Wielki Piątek Karfreitag</small>	30 <small>Wielka Sobota Karsamstag</small>	31 <small>Wielkanoc Ostersonntag</small>

Zbiornik Racibórz Dolny

Zbiornik w Raciborzu, zlokalizowany w dolinie rzeki Odry, to tzw. polder, czyli suchy zbiornik przeciwpowodziowy, którego zadaniem jest przyjęcie nadmiaru wody i złagodzenie fali powodziowej do takiego poziomu, by nie stanowiła zagrożenia dla mieszkańców. Zbiornik ma pojemność 185 milionów metrów sześciennych i jest w stanie zredukować falę powodziową o skali porównywalnej do katastrofalnej fali z 1997 roku. Zbiornik chroni mieszkańców aż w trzech województwach: śląskim, opolskim i dolnośląskim. W czasie budowy obiektu zlikwidowano dwie wsie w powiecie wodzistawskim – Nieboczowy i Ligotę Tworkowską. Zbiornik Racibórz Dolny powstawał w dwóch etapach. Jego budowa to drugi etap inwestycji, pierwszym była budowa polderu Buków. W okresie nagłych wezbrań spełnia on funkcję zbiornika retencyjnego, przytrzymując nadmiar wody płynącej korytem rzeki Odry. Polder może przyjąć około 53 milionów metrów sześciennych wody. Jego pojemność zwiększa się systematycznie w związku z prowadzoną eksploatacją żwirowisk. Zbiornik Racibórz wraz z Polderem Buków stanowią jeden z głównych elementów systemu ochrony przeciwpowodziowej dla Raciborza i Kędzierzyna-Koźła, również dla Opola, Brzegu i Wrocławia. Polder Buków powstał w 2002 roku po powodzi zwanej powodzią tysiąclecia, która miała miejsce w lipcu 1997 roku, natomiast Zbiornik Racibórz został oddany do użytkowania w 2020 roku. Powódź z 1997 roku dotknęła: Racibórz, Kędzierzyn-Koźle, Opole, Wrocław i inne nadodrzańskie miejscowości.

Stausee Racibórz Dolny

Der Stausee in Ratibor, im Tal der Oder gelegen, ein sog. Polder, ist ein trockenes Rückhaltebecken, der bei Hochwassergefahr die Einwohner vor Überschwemmung schützen soll. Die Wasserkapazität beträgt 185 Kubikmeter und ist in der Lage, eine Hochwasserwelle von einem ähnlichen Ausmaß wie jene aus dem Jahr 1997 aufzufangen. Der Stausee schützt die Einwohner der drei Woiwodschaften Schlesien, Oppeln und Niederschlesien. Während des Baus des Stausees wurden zwei Dörfer im Kreis Loslau liquidiert – Niebotschau und Ellguth Tworkau. Der Stausee Racibórz Dolny entstand in zwei Etappen. Sein Bau war die zweite Etappe einer Investition, die erste war der Bau des Polders Buków. Im Fall eines raschen Anstiegs des Wasserstands dient er als Staubecken und sammelt den Wasserüberschuss, der im Flussbett der Oder fließt. Sein Wasservolumen beträgt etwa 53 Mio. Kubikmeter, wobei seine Kapazität aufgrund der Aushebung von Kies ständig wächst. Das Becken Racibórz und der Polder Buków sind die Hauptelemente der Hochwasserschutzsystems für Ratibor und Kandrzin-Cosel sowie Oppeln, Brieg und Breslau. Der Polder Buków entstand im Jahr 2002 nach dem Jahrtausendhochwasser, das im Juli 1997 die Region schwer getroffen hat. Der Stausee Ratibor wurde im Jahr 2020 zur Verfügung gestellt. Vom Hochwasser im Jahr 1997 waren Ratibor, Kandrzin-Cosel, Breslau und andere an der Oder gelegene Ortschaften betroffen.

Związek Śląskich Rolników / Verband Schlesischer Bauern
45-086 Opole, ul. Powstańców Śląskich 25

tel. 503 861 876, 798 817 507, e-mail: biuro@silesia.agro.pl

www.silesia.agro.pl

Fot. Ruiny zamku Eichendorffa w Łubowicach, w oddali Odra
Foto: Ruinen des Eichendorffschlosses in Lubowitz mit der Oder im Hintergrund

2024

Kwiecień / April

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
1 <small>Poniedziałek Wielkanocny Ostermontag</small>	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	1	2	3	4	5

Joseph von Eichendorff – Młodzińcze utęsknienie

Odro błękitna, nad twym brzegiem wonnym
ujrzałem pierwsze światło, wiosnę życia mego
i tęskniąc, okręt w trudzie budowałem płonnym,
gdy nagle w twej otchłani zniknął żagiel jego.

Z dalekich gór, co nad rozległą krainą królują,
niostaś mi pozdrowienie w swym radosnym biegu,
aż zawierzyłem siebie tej wiosennej woni,
czując, że czas już nadszedł, by odbić od brzegu.

A dokąd zmierzam, jeszcze nie wiedziałem,
lecz blask jutrzeńki rósł i rósł wspaniały,
a w sercu wolność, cnoty i wierności siła,

jakby ta światłość życia tylko dla mnie biła;
czułem, jako mnie żagle wiodą w dal bajeczną,
a flagi wszystkie szumią mi młodością wieczną.

Joseph von Eichendorff – Jugendsehnen

Du blauer Strom, an dessen duft'gem Strande
Ich Licht und Lenz zum ersten Male schaute,
In frommer Sehnsucht mir mein Schifflein baute,
Wann Segel unten kamen und verschwanden.

Von fernen Bergen überm weiten Lande
Brachst du mir Gruß und fremde, frohe Laute,
Dass ich den Frühlingslüften mich vertraute,
Vom Ufer lösend hoffnungsreich die Bande.

Noch wü t' ich nicht, wohin und was ich meine,
Doch Morgenrot sah ich unendlich quellen,
Das Herz voll Freiheit, Kraft der Treue, Tugend;

Als ob des Lebens Glanz für mich nur scheine,
Fühlt' ich zu fernem Ziel die Segel schwellen,
All Wipfel rauschten da in ewger Jugend!

Związek Śląskich Rolników / Verband Schlesischer Bauern
45-086 Opole, ul. Powstańców Śląskich 25

www.silesia.agro.pl

tel. 503 861 876, 798 817 507, e-mail: biuro@silesia.agro.pl

Fot. Pan Ginter Ryborz z Przewozu ze zrobionymi przez siebie sieciami
Foto: Ginter Ryborz aus Przewos mit selbst erstellten Netzen

2024

Maj / Mai

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
29	30	1 Święto Pracy Tag der Arbeit	2	3 Święto Konstytucji Trzeciego Maja Polnischer Verfassungstag	4	5
6	7	8	9	10	11	12 Wniebowstąpienie Christi Himmelfahrt
13	14	15	16	17	18	19 Zielone Świątki Pfingsten
20 Zielone Świątki Pfingstmontag	21	22	23	24	25	26 Dzień Matki Muttertag
27	28	29	30 Boże Ciało Fronleichnam	31	1	2

Siecjarstwo

Sieci należą do najdroższych sprzętów rybackich. Na Śląsku nazywano je niewodami albo woutami. Rozróżniano dwa typy takich sieci – wouta płasko, czyli duża prostokątna, oraz wouta z miechym, brzuchato, czyli sieć z workiem matniowym. Małe sieci rybacy często wykonywali sami z nici lnianych i konopnych, duże natomiast kupowali. Naprawą oczek porwanych w czasie połowów zajmowały się kobiety – żony i córki rybaków, rybacy natomiast samodzielnie obszywali grubą liną górne i dolne brzegi sieci. Było to zajęcie wymagające siły i wiedzy, a niefachowo przyszyta lina mogła doprowadzić do skłębienia sieci. Na linach umieszczano tzw. miano, na którym znajdowały się inicjały właściciela – dzięki temu rybacy nie mylili sieci swoich z innymi.

Nowszym typem sieci jest drygawica – sztelcec – złożona z trzech płatów siatki. Zewnętrzne płaty miały duże oczka, a część środkowa – drobne. Podczas połowu ryby przechodziły przez duże oka sieci zewnętrznych i trafiały na ściankę z drobnych oczek. W ten sposób więzły w worku utworzonym z drobnej sieci i nie mogły się już wydostać z matni.

Knüpfen von Fischernetzen

Fischernetze gehören zur teuersten Ausstattung der Fischer. In Schlesien wurden diese als niewody oder wouty bezeichnet. Es wurde zwischen zwei Fischnetzarten unterschieden – wouta war flach, also groß und viereckig, dagegen wouta z miechym, brzuchato, war ein Netz mit einem Sack. Kleine Netze haben die Fischer oft selbst aus Fasern von Leinen oder Hopfen hergestellt, größere wurden gekauft. Die Frauen und Töchter der Fischer flickten die Maschen der gerissenen Fischnetze, die Fischer selbst nähten die oberen und unteren Ränder der Netze mit dicken Tauen. Das erforderte Kraft und Können. Falsch angebrachte Tauen konnten zur Verwicklung der Netze führen. Auf den Tauen wurden die Anfangsbuchstaben der Besitzer angebracht – auf diese Weise konnten die Fischer ihre Netze erkennen.

Eine neue Art von Netzen sind Treibnetze – sztelcec – die aus drei Netzschichten bestehen. Die äußeren Schichten haben große, der mittlere Teil hat kleine Maschen. Beim Fischfang gelangen die Fische durch die großen Maschen der Außernetze in die Schicht mit den kleinen Maschen. Auf diese Weise können sie sich nicht mehr aus den Netzen befreien.

Związek Śląskich Rolników / Verband Schlesischer Bauern
45-086 Opole, ul. Powstańców Śląskich 25

tel. 503 861 876, 798 817 507, e-mail: biuro@silesia.agro.pl

www.silesia.agro.pl

Fot. Widok na Kanał Gliwicki ze śluzy Dzierżno
Foto: Blick auf den Gleiwitzer Kanal mit der Schleuse Sersno

2024

Czerwiec / Juni

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
27	28	29	30	31	1 Dzień Dziecka Kindertag	2
3	4	5	• 6	7	8	9
10	11	12	13	• 14	15	16
17	18	19	20	21	○ 22	23 Dzień Ojca Vatertag
24	25	26	27	• 28	29	30

Kanał Gliwicki

Łączy Gliwice – przemysłowe miasto Górnego Śląska – z Odrą. Długość drogi wodnej liczy prawie 41 km, a jej przeciętna głębokość to 3,5 m. Kanał Gliwicki powstał w miejsce starego Kanału Klodnickiego. Budowę kanału rozpoczęto w 1934 roku, a zakończono ją w roku 1939. Nazywany był również Kanałem Górnośląskim (Oberschlesischer Kanal). Stanowił wówczas najnowocześniejszą tego typu drogę w Europie. Na jego długości zbudowano sześć podwójnych śluz komorowych, które dziś są zabytkami techniki. Są to śluzy: Łabędy, Dzierżno, Rudziniec, Sławięcice, Nowa Wieś i Klodnica. Dzierżno, jedna ze śluz na Kanał Gliwickim, umożliwia pokonanie różnicy poziomów wody wynoszącej 10,2 m, co daje jej czwarte miejsce na liście najwyższych śluz w Polsce. Obiekt zaliczany jest do tzw. śluz szybowych. Dwie komory o wymiarach 71 m długości i 12 m szerokości, oddzielone peronem, umożliwiają śluzowanie statków i zestawów złożonych z pchacza i barki. W 1938 roku otwarto w Gliwicach port wraz z boczną koleją, jego możliwości przeładunkowe wynoszą obecnie około 5 milionów ton towarów rocznie. Dzisiaj ta droga wodna odgrywa coraz większą rolę turystyczną. W porcie w Gliwicach powstała marina, czyli przystań jachtowa, która jest połączona siecią dróg wodnych z Europą. Można tutaj zacumować, można również wyruszyć stąd w podróż i dopłynąć aż do Berlina, Amsterdamu czy Marsylii.

Gleiwitzer Kanal

Der Gleiwitzer Kanal verbindet die oberschlesische Industriestadt Gleiwitz mit der Oder. Die Länge dieses Wasserwegs beträgt fast 41 Kilometer, seine durchschnittliche Tiefe liegt bei 3,5 m. Der Gleiwitzer Kanal entstand anstelle des alten Klodnitzer Kanals. Der Bau des Kanals begann im Jahr 1934 und wurde 1939 beendet. Er wird auch als Oberschlesischer Kanal bezeichnet. Damals war dies die modernste Wasserstraße seiner Art in Europa. Auf der kompletten Länge wurden sechs doppelte Kammerschleusen gebaut, die heute zu technischen Baudenkmälern gehören. Diese Schleusen befinden sich in Laband, Sersno, Rudnietz, Sławentschütz, Neudorf und Klodnitz. Sersno. Eine der Schleusen auf dem Gleiwitzer Kanal ermöglicht die Überquerung eines Wasserpegelunterschieds von 10,2 m, was ihr den vierten Platz auf der Liste der höchsten Schleusen in Polen gibt. Die Anlage wird zu den sogenannten Schachtschleusen gezählt. Zwei Kammern von 71 m Länge und 12 m Breite, geteilt von einer Plattform, ermöglichen das Schleusen von Schiffen und Lastkähnen. Im Jahr 1938 wurde in Gleiwitz der Endhafen mit einem Anschlussgleis eröffnet, jährlich wurden dort etwa 5 Mio. Tonnen Güter umgeschlagen. Heute hat dieser Wasserweg auch touristisch größere Bedeutung. Im Hafen von Gleiwitz entstand ein Jachthafen, der durch verschiedene Wasserwege mit Europa verbunden ist. Hier kann man anlegen - oder auch eine Reise starten und bis nach Berlin, Amsterdam oder Marseille fahren.

Związek Śląskich Rolników / Verband Schlesischer Bauern
45-086 Opole, ul. Powstańców Śląskich 25

tel. 503 861 876, 798 817 507, e-mail: biuro@silesia.agro.pl

www.silesia.agro.pl

Fot. Widok na port w Koźlu z wplywającym Kanałem Gliwickim
Foto: Blick auf den Hafen in Cosel mit dem Gleiwitzer Kanal

2024

Lipiec / Juli

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

Port w Koźlu – Odrzańska Droga Wodna

W latach 1891–1908 wybudowano port rzeczny w Koźlu-Portcie. Był to największy tego typu obiekt na Odrze i drugi pod względem wielkości w Europie, obsługujący dziennie 40 barek. Przetładowywano w nim węgiel i rudę przywożoną Kanałem Kłodnickim z Górnego Śląska. Statki odpływały Odrą do portów w środkowych i północnych Niemczech. Przy porcie powstała fabryka papieru i celulozy. W latach 1934–1938 wybudowano Kanał Gliwicki, który połączył Gliwice z Koźlem-Portem.

Śródlądowy szlak żeglugowy ma początek w Gliwicach, a kończy się w Szczecinie. Długość całkowita szlaku wynosi 687 km, w tym długość Kanału Gliwickiego to niespełna 41 km. Na 553. kilometrze ma połączenie z kanałem Odra-Szprewa, a na 667. kilometrze z kanałem Odra-Hawela, dzięki czemu włączony jest w europejski system dróg wodnych.

Coseler Oderhafen

In den Jahren 1891–1908 wurde der Coseler Oderhafen gebaut. Er war die größte Anlage dieser Art auf der Oder und der zweitgrößte Binnenhafen Europas, der täglich 40 Frachtkähne bediente. Hier wurden die auf dem Kłodnitzer Kanal transportierten Kohlen und Erze aus Oberschlesien umgeladen. Die Schiffe waren dann zu Häfen in Mittel- und Norddeutschland unterwegs. Am Hafen entstand eine Papier- und Zellulosefabrik. In den Jahren 1934–1938 wurde der Gleiwitzer Kanal gebaut, der Gleiwitz mit dem Coseler Hafen verband.

Der Anfang der Oderroute begann in Gleiwitz und endete in Stettin. Die Gesamtlänge beträgt 687 km, der Gleiwitzer Kanal ist beinahe 41 km lang. Auf dem 553. Kilometer hat er eine Verbindung mit dem Oder-Spree-Kanal und auf dem 667. Kilometer mit dem Oder-Havel-Kanal, auf dieser Weise ist er mit dem europäischen System der Wasserstraßen verbunden.

Związek Śląskich Rolników / Verband Schlesischer Bauern
45-086 Opole, ul. Powstańców Śląskich 25

tel. 503 861 876, 798 817 507, e-mail: biuro@silesia.agro.pl

www.silesia.agro.pl

Fot. Prom „Józef” w Zdieszowicach
Foto: Fähre „Józef” in Deschowitz

2024

Sierpień / August

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15 <small>Wniebowzięcie NMP Mariä Himmelfahrt</small>	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	1

Prom w Zdieszowicach

W nadodrzańskej części Zdieszowic nazywanej Solownią był port, w którym przetadowywano sól, ta była transportowana rzeką Odrą. Dawniej przeprawę obsługiwała rodzina Gachów dzięki przywilejowi nadanemu przez pana okolicznych ziem – hrabiego von Gaschin. Obecnie promem nie pływają już Gachowie, jednak on nadal funkcjonuje i stanowi dużą atrakcję. Zdieszowicką przeprawę obsługuje jeden z ostatnich w naszej części Europy prom o napędzie ręcznym. Załadowany pojazdami jest przepychany przez przewoźnika za pomocą drewnianego kołka zahaczanego o linę rozpiętą między brzegami rzeki.

„Józef”, bo tak dzisiaj nazywa się prom, został zbudowany w 1987 roku w stoczni w Koźlu. Obecnie zarządza nim Starostwo Powiatowe w Krapkowicach. Przy normalnych warunkach pogodowych prom kursuje przez cały rok w godzinach 5.00-22.30.

Oderfähre in Deschowitz

In dem an der Oder gelegenen Deschowitzer Ortsteil Salzfähre (Solownia) gab es einen Hafen, in dem Salz umgeladen und auf der Oder transportiert wurde. Früher verwaltete ausschließlich die Familie Gach die Fähre, aufgrund eines vom dortigen Gutsbesitzer Grafen Gaschin erhaltenen Sonderprivilegs. Heutzutage betreiben die Gachs die Fähre nicht mehr, doch funktioniert diese weiterhin und ist eine beliebte Touristenattraktion. Die Fähre ist eine der letzten handgezogenen Fähren in unserem Teil Europas. Die mit Fahrzeugen beladene Fähre wird vom Fährmann mithilfe eines Holzstabes an einer zwischen beiden Oderufem befestigten Leine auf die andere Seite gezogen.

Die heutige Fähre trägt den Namen „Józef” und wurde 1987 in der Werft in Cosel erbaut. Die Fähre wird zurzeit vom Landratsamt in Krappitz verwaltet. Bei normalen Wetterbedingungen wird die Fähre das ganze Jahr über zwischen 5:00-22:30 Uhr betrieben.

Związek Śląskich Rolników / Verband Schlesischer Bauern
45-086 Opole, ul. Powstańców Śląskich 25

tel. 503 861 876, 798 817 507, e-mail: biuro@silesia.agro.pl

www.silesia.agro.pl

Fot. Widok na Młynówkę wpływającą do Odry w Opolu
Foto: Blick auf den in die Oder fließenden Mühlgraben in Oppeln

2024 Wrzesień / September

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	1	2	3	4	5	6

Początek
astronomicznej jesieni
Astronomischer
Herbstanfang

Młynówka

Stare koryto rzeki Odry, powszechnie błędnie uznawana za kanał. Do czasów powodzi w 1600 roku dzisiejsza Młynówka stanowiła główne koryto Odry. Powódź, uznawana za jedną z największych w historii, sprawiła, że rzeka przeniósła swój główny nurt na zachód – do dzisiejszego koryta. Młynówka (Mühlgraben) przez wiele lat nazywana była Oder Fluss. Obecnie używana nazwa powstała pod koniec XVIII wieku od znajdujących się nad brzegiem młynów – miejskiego od strony ul. Szpitalnej oraz zamkowego od strony Zamku Piastowskiego. Od 1860 roku Młynówka odgrywała rolę portu przetadunkowego, potem tę rolę przejął nowo wybudowany port rzeczny w Zakrzowie. W 1886 roku zbudowano śluzę. Obecnie w razie zagrożenia powodziowego Młynówkę można całkowicie odseparować od Odry dzięki nowo wybudowanym dwóm śluzom: przy moście Katedralnym oraz na południowym krańcu wyspy Pasieki. Nad Młynówką znajduje się obecnie kilka przepraw, w tym małe, takie jak kładki dla pieszych i rowerzystów.

Mühlgraben

Der Mühlgraben ist das alte Flussbett der Oder, der gewöhnlich falsch als Kanal bezeichnet wird. Bis zum Hochwasser im Jahr 1600 war der heutige Mühlgraben der Hauptstrom der Oder. Jene Oderflut gehörte damals zu den schlimmsten in der Geschichte und führte zur Verschiebung des Hauptstroms in den Westen – zum heutigen Flussbett. Der Mühlgraben wurde viele Jahre als Oderfluss bezeichnet. Der heutzutage verwendete Name entstand Ende des 18. Jahrhunderts aufgrund der sich am Ufer befindenden Wassermühlen an der Hospitalstrasse und am Piastenschloss. Ab 1860 diente der Mühlgraben als Umschlaghafen, später diente der in Sakrau neuerbaute Hafen an dem Fluss diesem Zweck. Im Jahr 1886 wurde eine Schleuse gebaut. Zurzeit lässt sich bei Hochwassergefahr der Mühlgraben sogar von der Oder mithilfe zweier neugebauter Schleusen an der Brücke neben der Kathedrale und am südlichsten Ende der Paschekainsel gänzlich absperren. Über den Mühlgraben führen heute mehrere Brücken, darunter kleine Brücken für Fußgänger und Fahrradfahrer.

Związek Śląskich Rolników / Verband Schlesischer Bauern
45-086 Opole, ul. Powstańców Śląskich 25

tel. 503 861 876, 798 817 507, e-mail: biuro@silesia.agro.pl

www.silesia.agro.pl

Fot. Widok na Nysę Kłodzką wpływającą do Odry
Foto: Blick auf die in den Oderstrom fließende Glatzer Neiße

2024 Październik / Oktober

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
30	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31 <small>Święto Reformacji Reformationstag</small>	1	2	3

Dopływy Odry

Odra posiada dwanaście głównych dopływów: siedem lewych i pięć prawych. Rzeka przepływa przez Czechy, Polskę, Niemcy. Wśród dopływów lewobrzeżnych wyszczególniamy: Nysę Kłodzką, Oławę, Ślężę, Bystrycę, Kaczawę, Bóbr, Nysę Łużycką. Do prawobrzeżnych dopływów należą natomiast: Mała Panew, Stobrawa, Widawa, Barycz, Warta.

Nebenflüsse der Oder

Die Oder hat zwölf Hauptnebenflüsse: sieben linksseitige und fünf rechtsseitige. Der Fluss fließt durch Tschechien, Polen und Deutschland. Zu den linksseitigen Nebenflüssen gehören: Glatzer Neiße, Ohle, Lohe, Weistritz, Katzbach, Bober und Lausitzer Neiße. Zu rechtsseitigen Nebenflüssen gehören: Malapanne, Stober, Weide, Bartsch und Warthe.

Fot. Pomnik Viadrusa, boga Odry, z widokiem na rzekę w Brzegu Dolnym
Foto: Denkmal des Odergottes Viadrus, mit dem Blick auf den Strom in Dyhernfurth

2024 Listopad / November

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
28	29	30	31	● 1 Wszystkich Świętych Allerheiligen	2 Dzień Zaduszny Allerseelen	3
4	5	6	7	8	● 9	10
11 Święto Niepodległości Unabhängigkeitstag	12	13	14	○ 15	16	17
18	19	20	21	22	○ 23	24
25	26	27	28	29	30	1

Odra

Długość Odry wynosi 854,3 km. Jeszcze 200 lat temu wynosiła ponad 1000 km, jednak w wyniku regulacji uległa ona skróceniu o 20%, czyli o prawie 200 km. Źródło Odry znajduje się w Górach Odrzańskich w Czechach. Rzeka uchodzi do Zalewu Szczecińskiego.

W górnym biegu, pomiędzy Boguminem a ujściem Olzy, na krótkim odcinku Odra staje się rzeką graniczną między Polską a Czechami. W dolnym biegu, od ujścia Nisy Łużyckiej, na długości 161,7 km stanowi granicę pomiędzy Polską a Niemcami. W poprzednich stuleciach żegluga po dzikiej rzece była mocno utrudniona, niebezpieczna i kosztowna. Łodzie często rozbiły się o wystające z dna pnie drzew. W XIII wieku zaczęto budować na Odrze jazy do napędzania młynów. W XVII wieku zbudowano kanały spinające Odrę z Havelą i Sprewą, a w XVIII wieku przekopano Kanał Bydgoski i Kanał Kłodnicki. Prace te przyspieszyła wielka powódź w 1736 roku. Dzięki temu kolejna wielka powódź, w 1780 roku, nie była już tak dotkliwa w skutkach. Doszło wówczas do prostowania i skrócenia Odry. Starano się też zabezpieczyć brzegi rzeki, obsadzając je wikliną, która stała się tanim, skutecznym i trwałym sposobem zabezpieczenia. Na przełomie XIX i XX wieku nasiliły się prace przy regulacji Odry. Powstawały też nowe porty. Ludność terenów nadodrzańskich swoje zawodowe życie wiązała z rzeką. Wraz z rozwojem przemysłu i osadnictwa Odra zaczęła być systematycznie zatruwana przez ścieki. Pod koniec lipca 2022 roku doszło do jej ogromnego skażenia, co poskutkowało masowym śnięciem ryb.

Oder

Die Länge der Oder beträgt 854,3 km. Vor 200 Jahren betrug die Länge der Oder über 1000 km, doch im Zuge der Regulierung des Flusses ist dieser um 20%, also um 200 km, kürzer geworden. Die Quelle der Oder entspringt im mährischen Odergebirge in Tschechien und, ihre Mündung liegt im Stettiner Haff.

Der obere Lauf des Flusses, zwischen Bohumin und der Olsamündung, wird auf einer kurzen Strecke zum Grenzfluss zwischen Tschechien und Polen. Im unteren Lauf der Oder, ab der Mündung der Lausitzer Neiße, auf einer Länge von 161,7 km, bildet sie die Grenze zwischen Polen und Deutschland. In den vergangenen Jahrhunderten war der Schiffsverkehr auf diesem wilden Fluss stark erschwert, gefährlich und kostspielig. Oft sanken die Schiffe, weil sie an den aus dem Wasser hervorstehenden Baumstämmen kenterten. Im 13. Jahrhundert wurde mit dem Bau von Stauanlagen zum Antrieb von Mühlen begonnen. Im 17. Jahrhundert wurden Kanäle gebaut, welche die Oder mit Havel und Spree verbanden und im 18. Jahrhundert erfolgte der Bau des Bromberger und Klodnitzer Kanals. Diese Arbeiten hatte die gewaltige Flut im Jahr 1736 vorangetrieben. Somit war das nächste große Hochwasser im Jahr 1780 nicht mehr so folgenschwer. Die Oder wurde begradigt und verkürzt. Man bemühte sich auch um die Sicherung der Flussufer, indem Weidengebüsche gepflanzt wurden, was eine billige und effiziente Methode war. Um die Wende vom 19. zum 20. Jahrhundert wurden die Arbeiten an der Regulierung der Oder ausgebaut, wobei auch neue Häfen entstanden. Das Arbeitsleben der Einwohner dieser Gebiete war eng mit dem Fluss verbunden. Mit der industriellen Entwicklung und der Besiedlung wurde die Oder allerdings systematisch von Abwässern verunreinigt. Ende Juli 2022 kam es zu einer riesigen Verseuchung, was zum massenweisen Absterben von Fischen geführt hat.

Fot. Widok na zespół cysterski w Lubiążu, w oddali Odra
Foto: Ansicht des Zisterzienserklosters in Leubus mit der Oder im Hintergrund

2024 Grudzień / Dezember

Poniedziałek Montag	Wtorek Dienstag	Środa Mittwoch	Czwartek Donnerstag	Piątek Freitag	Sobota Samstag	Niedziela Sonntag
26	27	28	29	30	31	1 Pierwsza niedziela Adwentu 1. Advent
2	3	4	5	6 Mikołaj Nikolaus	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21 Początek astronomicznej zimy Astronomischer Winteranfang	22
23	24 Wigilia Bożego Narodzenia Heiligabend	25 Boże Narodzenie 1. Weihnachtsfeiertag	26 Drugi dzień świąt 2. Weihnachtsfeiertag	27	28	29
30	31 Sylwester Silvester	1	2	3	4	5

Pocysterski zespół klasztorny w Lubiążu

Gród w Lubiążu, usytuowany nad jedną z najstarszych przepraw rzecznych przez Odrę na szlaku handlowym, uważany był już w XII wieku za bardzo stary. Do tego właśnie grodu 16 sierpnia 1163 roku z Turynii przybyli pierwsi cystersi sprowadzeni przez księcia Bolesława I Wysokiego. Książę obdarował klasztor przeprawą przez Odrę, wsią Lubiąż oraz kościołem. W ciągu wieków, dzięki nadaniom książęcym i prywatnym, klasztor stał się jednym z większych posiadaczy ziemskich na Śląsku. Jego okres świetności skończył się w pierwszej połowie XVIII wieku, gdy w 1740 roku tereny te zdobyli Prusacy. Król pruski w 1810 roku skasował zakon cystersów. W klasztorze urządzono szpital, początkowo wojskowy, od 1823 roku psychiatryczny. Obiekt w 1945 roku został zdewastowany przez Rosjan. Szukając skarbów, zniszczyli oni trumny Piastów śląskich, mumie porzucali po posadźce. Wojsko sowieckie stacjonowało w Lubiążu do 1948 roku, później urządzono w klasztorze szpital psychiatryczny dla żołnierzy radzieckich. Od 1950 roku w pomieszczeniach klasztornych składowano książki i zbiory muzealne. Od 1989 roku opactwem opiekuje się Fundacja Lubiąż, która zajmuje się renowacją obiektu, i jest on częściowo dostępny do zwiedzania. Opactwo to nazywane jest arcydziełem śląskiego baroku. Zespół klasztorny stanowi drugi co do wielkości obiekt sakralny na świecie. Długość jego fasady wynosi 223 m i jest to najdłuższa fasada barokowa w Europie. Powierzchnia dachów zajmuje ok. 2,5 ha – to największy zabytek tej klasy w Europie, będący jednocześnie największym cysterskim zabytkiem na świecie.

Ehemaliges Zisterzienserkloster in Leubus

Eine befestigte Burg in Leubus, an einem der ältesten Flussübergänge am Mittellauf der Oder und einem Handelsweg gelegen, galt bereits im 12. Jahrhundert als sehr bekannt. Dort trafen am 16. August 1163 die ersten Zisterzienser ein, die von Herzog Boleslaw I. dem Langen aus Thüringen geholt worden waren. Der Herzog schenkte dem Kloster einen Flussübergang, das Dorf Leubus und stiftete eine Kirche. Binnen Jahrhunderten ist wuchs das Kloster dank herzoglicher und privater Privilegien zu einem der größten Grundbesitzer Schlesiens heran. Seine Blütezeit endete in der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts, als diese Gebiete 1742 von Preußen erobert wurden. Der preußische König löste 1810 im Zuge der Säkularisation das Zisterzienserkloster auf. Im Kloster wurden zuerst ein Militärkrankenhaus und ab 1823 eine Psychiatrie eingerichtet. 1945 wurde die Klosteranlage von den Sowjets verwüstet. Auf der Suche nach Schätzen zerstörten sie die Grabtumba der schlesischen Piastenherzöge und schändeten die Mumien. Die Sowjets waren bis 1948 in Leubus stationiert, danach entstand im Kloster eine Psychiatrie für sowjetische Soldaten. Ab 1950 wurden in den Klosteranlagen Bücher und museale Sammlungen aufbewahrt. Seit dem Jahr 1989 existiert in Leubus eine Stiftung, die sich um die Sanierung der Anlage, die zum Teil besichtigt werden kann, kümmert. Diese Zisterzienserabtei gilt als ein Meisterwerk des schlesischen Barocks. Weltweit ist die Klosteranlage ist der zweitgrößte sakrale Bau. Die Länge der Fassade beträgt 223 Meter und ist damit die längste barocke Fassade Europas. Die Fläche des Dachstuhls beträgt ca. 2,5 ha – es ist das größte Baudenkmal dieser Art in Europa und die größte Zisterzienserabtei weltweit.

